



# Minister Rodziny i Polityki Społecznej

---

DPS-I.070.11.2022.AP

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

Dot. KMP.573.1.2022.KK

**Pan**

**Marcin Wiącek**

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 13 lutego br. nawiązujące do poprzedniej korespondencji w sprawie zmiany rozwiązań prawnych dotyczących zasad przyjęć do prywatnych placówek całodobowej opieki osób, które nie są formalnie ubezpieczonych, ale znajdują się w stanie wyłączającym pełną świadomość, uprzejmie wyjaśniam.

Z uwagi na fakt, że propozycje zmian prawnych przedstawione przez Pana Rzecznika w poprzedniej korespondencji dotyczące wprowadzenia mechanizmu kontroli sądowej zarówno umieszczenia, jak i dalszego pobytu w placówce osób wskazanych powyżej, pozostają w dużej mierze w kompetencji sądów powszechnych, a tym samym Ministra Sprawiedliwości, w dniu 6 kwietnia 2022 r. zwróciłem się pismem znak DPS-I.070.22.2022.AP do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o wyrażenie opinii w kwestiach przedstawionych przez Pana Rzecznika. Poprosiłem również o informacje o ewentualnych skutkach finansowych zmian proponowanych w wystąpieniu polegających na orzekaniu przez sądy w przedmiocie umieszczenia i dalszego pobytu osób w placówkach zapewniających całodobową opiekę.

W swojej odpowiedzi z dnia 13 marca br. Minister Sprawiedliwości udzielił wyjaśnień w zakresie obowiązujących przepisów prawnych, w szczególności ustawy z dnia 6 lipca 2008r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2022 r. poz. 1876, z późn. zm.), jak również ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 633, z późn. zm.) w zakresie wymaganej zgody pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego, a w przypadku braku możliwości uzyskania ich zgody - zezwolenia sądu opiekuńczego na udzielanie pacjentowi świadczeń zdrowotnych. Ponadto Minister Sprawiedliwości wskazał na regulacje ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) oraz orzecznictwo sądów polskich i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które ukształtowało się na tle ustawy o ochronie zdrowia psychicznego w zakresie przymusowego leczenia i przymusowego umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Zgodnie z wyrażoną przez Ministra Sprawiedliwości opinią niedopuszczalne jest, w oparciu o obecnie obowiązujące przepisy, przyjmowanie i przebywanie w placówkach

zapewniających całodobową opiekę osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i osób w podeszłym wieku, bez wyrażenia przez te osoby świadomej zgody.

W uzupełnieniu przytoczonych przez Ministra Sprawiedliwości przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego należy zauważyć, że art. 38 ust. 5 tej ustawy wymaga, aby osoba przyjęta do domu pomocy społecznej w jej trybie podlegała okresowym badaniom stanu zdrowia psychicznego w zakresie uzasadniającym jej pobyt w domu pomocy społecznej. Badania przeprowadza się co najmniej raz na 6 miesięcy.

Ponadto, na podstawie art. 43 tej samej ustawy, do domu pomocy społecznej przeznaczonego dla osób chorych psychicznie lub upośledzonych umysłowo ma prawo wstępu o każdej porze sędzia w celu kontroli legalności przyjęcia i przebywania w takim domu pomocy społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, przestrzegania ich praw oraz kontroli warunków, w jakich one tam przebywają.

Powyższe przepisy nie dotyczą placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o których mowa w art. 67 i 69 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.). W odniesieniu do tych placówek oraz domów pomocy społecznej niewymienionych w art. 43 ust. 1 obowiązuje jednakże art. 43a ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, zgodnie z którym placówki i domy podlegają kontroli w zakresie przestrzegania praw osób, w stosunku do których zastosowano ograniczenie możliwości samodzielnego opuszczania domu pomocy społecznej lub placówki. Do kontroli stosuje się odpowiednio przepisy art. 43.

W związku z różnicami w regulacjach prawnych między domami pomocy społecznej a placówkami, jak również z uwagi na wyrażoną przez Ministra Sprawiedliwości opinię, należy dokonać, we współpracy z resortem sprawiedliwości i resortem zdrowia, analizy pod kątem możliwości ujednoczenia regulacji, biorąc pod uwagę cywilnoprawny tytuł pobytu w placówkach oraz sferę, w której one działają (działalność gospodarcza lub działalność tzw. statutowa organizacji pozarządowych i innych podmiotów).

O wyniku wskazanej analizy i ewentualnej inicjatywie zmiany przepisów niezwłocznie Pana Rzecznika powiadomię.

Z wyrazami szacunku  
z up. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej  
Stanisław Szwed  
Sekretarz Stanu  
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

W załączeniu:  
Pismo Ministra Sprawiedliwości  
znak DSRiN-V.071.4.2022

Do wiadomości:  
Pan Marcin Romanowski  
Podsekretarz Stanu  
W Ministerstwie Sprawiedliwości